

POSTANOWIENIE

30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 stycznia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.D.

z udziałem K.D.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej K.D.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Opolu

z 28 marca 2023 r., II Ca 969/21,

1) odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej rozstrzygnięcia o oddaleniu apelacji wnioskodawczyni w pozostałej części (punkt 2),

2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie,

3) zasądza od uczestnika K.D. na rzecz wnioskodawczyni M.D. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia uczestnikowi odpisu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 maja 2021 r. Sąd Rejonowy w Brzegu ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni M.D. i uczestnika K.D. wchodziły przedmioty - szczegółowo opisane w sentencji (pkt I), ustalił że wnioskodawczyni oraz uczestnik ponieśli nakłady z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika - nieruchomości położoną w B. przy ul. [...] w wysokości 280 000 zł (pkt II), dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika w ten sposób, że przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni ruchomości - szczegółowo opisane w pkt I.11, pkt I.15, pkt I.18, pkt I.29, pkt I. 34 – sentencji tj. majątek o łącznej wartości 500,03 zł (pkt III ppkt 1), przyznał na wyłączną własność uczestnika ruchomości - szczegółowo opisane w pkt od I.1 do I.10, w pkt od I.12 do I.14, w pkt I.16, w pkt I.17, w pkt od I.19 do I.28, w pkt od I.30 do pkt I.33 i pkt I.35 – sentencji tj. majątek o łącznej wartości 49 020 zł (pkt III ppkt 2), zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 192 509,01 zł tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym oraz wzajemnych rozliczeń, płatną w pięciu rocznych ratach, przy czym pierwsza rata w wysokości 32 509,01 zł płatna w terminie trzech miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, a następne w wysokości po 40 000 zł płatne do 30 czerwca każdego kolejnego roku wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek rat (pkt 4), nakazał wnioskodawczyni wydać uczestnikowi ruchomość opisaną w pkt 1.14 w terminie 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się postanowienia (pkt V), nakazał uczestnikowi wydać wnioskodawczyni ruchomości opisane w pkt I. 15, pkt 1.18, pkt 1.29 w terminie 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się postanowienia (pkt VI), umorzył postępowanie w zakresie żądania ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym (pkt VII), oddalił wniosek w pozostałym zakresie (pkt VIII) i orzekł o kosztach postępowania (pkt IX i X).

Postanowieniem z 28 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Opolu orzekając na skutek apelacji wnioskodawczyni i uczestnika zmienił postanowienie Sądu pierwszej instancji – uwzględniając częściowo apelację wnioskodawczyni - jedynie w ten sposób, że pkt II ustaloną tam wysokość nakładów w kwocie 280 000 zł zastąpił kwotą 288 284,94 zł i w pkt IV zasądzoną tam tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym oraz wzajemnych rozliczeń kwotę 192 509,01 zł

zastąpił kwotą 196 651,48 zł, a kwotę pierwszej raty w wysokości 32 509,01 zł zastąpił wysokością 36 651,48 zł, oddalił apelację wnioskodawczynie w pozostałej części, oddalił apelację uczestnika i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestnika K.D. w całości.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W ocenie skarżącego w sprawie zachodzi konieczność rozważenia istotnego zagadnienia prawnego, polegającego na rażącym naruszeniu przez Sądy obu instancji przepisów prawa procesowego w szczególności art. 233 § 1 w zw. z art. 232 k.p.c., a wskutek tego błędnej subsumcji i zastosowania art. 31 § 1 i § 2 pkt 1 i 2 k.r.o., podczas gdy w sprawie w ogóle nie ma on zastosowania, wskutek braku udokumentowania dochodów osiąganych przez wnioskodawczynię i ich lokowania na rzecz majątku wspólnego oraz przekazywania na majątek osobisty uczestnika.

W konsekwencji w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie „czy rozpoznając sprawę o podział majątku wspólnego po ustaniu małżeńskiej wspólności ustawowej z art. 31 k.r.o., można dokonać - bez posiadania dowodów z dokumentów na okoliczność przekazywania środków z majątku wspólnego stron na majątek osobisty uczestnika - zaliczenia jakichkolwiek środków pochodzących z majątku dorobkowego na majątek osobisty, a więc zastosowanie instytucji art. 33 pkt 2 k.r.o. oraz orzeczeniu o rozliczeniu nakładów na zasadzie instytucji 45 § 1 k.r.o., która to instytucja w niniejszej sprawie nie mogła zostać zastosowana?”.

Motywuując zasadność wniosku argumentował, że Sądy nie posiadając dowodów odnośnie do wysokości zarobków wnioskodawczynie, źródła ich pochodzenia, sposobu i celów ich wydatkowania, a tym samym wkładu wnioskodawczynie w majątek wspólny, dokonały podziału majątku na podstawie ustnych twierdzeń wnioskodawczynie nie popartych żadnymi dowodami lub też wbrew zeznaniom świadków w szczególności A.D. Istnieje zatem potrzeba eliminacji z obrotu prawnego orzeczenia wydanego na podstawie bezkrytycznej akceptacji przez Sąd drugiej instancji ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji z naruszeniem art. 232 w zw. z art. 248 § 1 k.p.c. na podstawie oceny

dowodów dokonanej wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, opierających się na zeznaniach wnioskodawczynie, przy pominięciu wniosków uczestnika o zobowiązanie wnioskodawczynie do przedłożenia dowodów z dokumentów.

Wnioskodawczynie M.D. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przesłanką formalnoprawną dopuszczalności skargi kasacyjnej jest istnienie interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia sądu drugiej instancji; w razie jego braku skarga kasacyjna podlega odrzuceniu (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r. – zasada prawna – III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2015 r., V CSK 450/14, niepubl.; i wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2015 r., V CSK 450/14, niepubl.). Uczestnik objął zakresem zaskarżenia postanowienie Sądu Okręgowego w całości, zatem także w części oddalającej apelację wnioskodawczynie M.D. w pozostałej części (punkt 2). W tym zakresie orzeczenie Sądu drugiej instancji jest korzystne dla uczestnika a dopuszczalność skargi kasacyjnej, podobnie jak innych środków zaskarżenia, uzależniona jest od wykazania przez skarżącego interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia, który uwarunkowany jest wykazaniem pokrzywdzenia tym orzeczeniem (*gravamen*). Ocena pokrzywdzenia, stanowiącego warunek dopuszczalności zaskarżenia, musi poprzedzać badanie zasadności środka zaskarżenia. Z tej przyczyny skargę kasacyjną w tym zakresie (punkt 2) należało odrzucić (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

W pozostałym zakresie Sąd Najwyższy nie stwierdził natomiast podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań a sposób jego sformułowania wskazuje, że skarżący traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający mu na kwestionowanie niesatysfakcjonującego go rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy.

Skarżący w istocie nie formułuje abstrakcyjnego zagadnienia prawnego ani wątpliwości orzeczniczych, lecz kwestionuje wnioski, które Sądy *meriti* wyprowadziły z całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Neguje bowiem podstawę faktyczną zaskarżonego rozstrzygnięcia i przeprowadzoną przez Sądy *meriti* ocenę dowodów, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) i na tej podstawie kwestionuje następnie wyprowadzone przez Sąd Okręgowy wnioski dotyczące

zaistnienia przesłanek do zasądzenia na rzecz wnioskodawczyni kwoty 196 651,48 zł tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym i wzajemnych rozliczeń oraz przyjęcia, że kwota nakładów poniesionych z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika wyniosła 288 284,94 zł.

Skarżący konstruując wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz podstawy skargi pominął, że skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie służy do kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można zatem przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13, niepubl.). Podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogą być zatem kwestie dotyczące błędnej - w ocenie skarżącego - oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, są to bowiem zagadnienia usuwające się od kontroli sądu kasacyjnego, który w postępowaniu kasacyjnym jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący zasad tych nie respektuje. Zarówno w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jak i podstawach skargi, wprost zarzuca Sądowi Okręgowemu błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, która doprowadziła Sąd ten do oddalenia jego apelacji i częściowego uwzględnienia apelacji wnioskodawczyni i przyjęcia, że doszło do poniesienia nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika (nieruchomość położoną w B. przy ul. [...]), w określonym przez ten Sąd rozmiarze. Dotyka zatem kwestii, które uchylają się od kontroli sądu kasacyjnego. Zgłaszanie bowiem zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne co *expressis verbis* wynika z art. 398³ § 3 k.p.c. Skonstruowany w ramach podstawy art. 398³ § 1 k.p.c. zarzut kasacyjny oparty na wykazywaniu przez skarżącego wadliwej oceny przez sąd II instancji zgromadzonych dowodów, ze względu na treść art. 398³ § 3 k.p.c., nie mógłby zatem prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej, a tym samym nie może być również uzasadniony.

Każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu II instancji, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny (zob. wyrok SN z 16 maja 2018 r., II UK 139/17, niepubl.).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 oraz art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a także § 4 pkt 8 w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst. jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935, ze zm.).

(M.M.)

[a.ł]